

TÜRKİYE'DE HANGİ EYLEMLER YASAL?

Aydınlık Gazetesi, 5 Haziran 2017

Yıldırım Koç

Ekonomik krizin derinleşmesiyle birlikte işçi eylemleri yaygınlaşacak. Peki, Türkiye'de hangi eylemler yasal?

Bu soruya yanıt verirken, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa bakamazsınız.

Yanıt nerede?

Yanıtı bize Anayasa gösteriyor. Anayasamızın 90. maddesine göre, "usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır."

GREV YASAKLARI ZİMMEN MÜLGADIR

Anayasanın bu hükmü emredici niteliktedir ve yargıçları da, işverenleri de, hükümeti de bağlar.

Peki, işçi eylemlerinin yaygınlaştığı bu günlerde, Anayasanın emredici hükmü uyarınca bu eylemlerin yasal olup olmadığını belirlemede hangi metinlere başvuracağız?

Türkiye'nin üyesi bulunduğu Uluslararası Çalışma Örgütü'ne, ILO'ya.

Türkiye, ILO'nun bazı Sözleşmelerini onaylamış durumda. Onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile 6356 sayılı Kanunun çeliştiği durumlarda, Anayasanın emredici hükmüne göre hangi metnin uygulanması lazım?

Anayasanın emri, onaylanmış ILO Sözleşmesinin uygulanması.

Peki, 6356 sayılı Kanunun bu ILO Sözleşmesiyle çelişen bölümleri ne olur?

"Zimnen mülga" olur, yani uygulanamaz, "yok" sayılır.

BARİŞÇİL OLMAK KOŞULUYLA EYLEMLER YASALDIR

Eylemler yaygınlaşıyor. ILO'nun Türkiye tarafından onaylanmış ve Anayasanın emredici hükmüyle doğrudan uygulanabilirlik kazanmış olan Sözleşmeleri bu konuda ne diyor?

ILO'nun bu konuda en yetkili organı, ILO Yönetim Kurulu'nun üyeleri arasından seçilen 3 işçi, 3 işveren ve 3 hükümet temsilcisinden oluşan Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'dir. Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin kararları oybirliğiyle alınır. Bu kararlar ILO Yönetim Kurulu'na sunulur. Burada da oybirliğiyle onaylandıktan sonra, ILO'nun Resmi Gazetesi'nde yayımlanır.

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Türkiye aleyhinde yapılan bir şikayet başvurusu üzerine şu değerlendirmeyi yapmıştı (Freedom of Association Committee of the Governing Body of the ILO, Complaints Against the Government of Turkey, Cases 997, 999 and 1029, 260th Report, para.39.)

"Komite, 25. maddede grevin niteliği ve amaçları konusunda konmuş olan kısıtlamaların (siyasi grevin, genel grevin ve dayanışma grevlerinin, iş yavaşlatmanın ve üretimi düşürmenin yasaklanması) çok fazla kapsamlı olduğu ve bu konularda Yasanın V. Bölümünde yer alan cezai yaptırımların da son derece ağır olduğu görüşündedir. Komite'nin olduğu kadar Uzmanlar Komitesi'nin de görüşüne göre, tümüyle siyasi nitelikteki grevler örgütlenme özgürlüğü ilkesinin kapsamı içine düşmemekle birlikte, sendikalar, özellikle bir hükümetin ekonomik ve toplumsal politikalarını eleştirmek amacıyla protesto grevlerine başvurabilmelidirler. Ayrıca, **dayanışma grevlerinin genel olarak yasaklanması istismara yol açabilir ve grev hakkının kullanılmasına ilişkin yöntemler söz konusu olduğunda, kurallara tamı tamına uyarak işin yavaşlatılması, işyerlerinin işgal edilmesi ve işbaşında oturma grevleri yapılması konularında kısıtlama getirilmesi, ancak bu eylemlerin barışçıl olmaktan çıktığı durumlarda haklılık kazanır.**"

Bu karara göre, Türkiye'de 6356 sayılı Kanunun yasaklamaları zimnen mülgadır (YOK'tur) ve barışçıl olmak koşuluyla, eylemler yasaldir.

ILO Uluslararası Çalışma Konferansı'nda Türkiye işçilerini temsil edenlerin ILO'nun bu bağlayıcı kararlarına sahip çıkması gerekir. Yoksa savunulan, turistik gezi hakkı olmakla sınırlı kalır.